

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin (EU) 2017/1132 muuttamisesta rajatylittävien yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten osalta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin (EU) 2017/1132 muuttamisesta rajatylittävien yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten osalta (U 32/2018 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Markus Tervonen, oikeusministeriö
- johtava asiantuntija Kari Aaltonen, Verohallinto
- Policy-valiokunnan varapuheenjohtaja Manne Airaksinen, Directors' Institute Finland — Hallitusammattilaiset ry
- asiantuntija Hannu Ylänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Keskuskauppakamari
- Suomen Yrittäjät ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotuksen tavoitteena on helpottaa sijoittautumisvapauden käyttämistä EU:ssa säätämällä yhtiön kotipaikan siirrosta ja rajatylittävästä jakautumisesta sekä muuttamalla ja täydentämällä rajatylittäviä sulautumisia koskevaa EU-sääntelyä. Yhtiöiden toiminnan helpottamisen lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon rajatylittäviin yritysjärjestelyihin liittyvät yhtiöiden sidosryhmien tarpeet. Ehdotuksen tarkoituksena on myös edistää rajatylittävää sähköistä asioimista jäsenvaltioiden kaupparekistereissä sekä kaupparekisterien yhteenliittämisyjärjestelmän hyödyntämis-

Valiokunnan lausunto TaVL 43/2018 vp

tä rajatylittävien yritysjärjestelyjen toteuttamisessa. Viimeksi mainittujen tavoitteiden edistämiseksi komissio on 25 päivänä huhtikuuta 2018 antanut lisäksi ehdotuksen sähköisten työkalujen ja prosessien käyttöönotosta yhtiöoikeuden alalla (KOM(2018) 239 lopullinen), josta annetaan erillinen U-kirjelmä eduskunnalle.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kaikkiin toimiin, joilla tehostetaan yritysten sijoittautumisvapauden käytön helpottamista, ja pitää tärkeänä, että rajatylittäviä yritysjärjestelyjä koskevassa sääntelyssä otetaan huomioon erilaisten yhtiöiden ja niiden sidosryhmien perustellut tarpeet. Lisäksi valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että direktiivissä tarkoitettujen yritysjärjestelyjen helpottaminen edellyttää jo niiden rajat ylittävän luonteen johdosta EU-tason toimia.

Suomi lähtökohtaisesti kannattaa EU-sääntelyä kotipaikan siirrosta ja rajatylittävästä jakautumisesta sekä rajatylittävää sulautumista koskevan sääntelyn tarkistamista erityisesti eri jäsenvaltioiden vaatimusten ja toimien yhteensovittamiseksi. Direktiiviehdotuksen laajasti ja avoimesti määritellyt viranomaisten toimivaltuudet tutkia ja estää kotipaikan siirto ja rajatylittävä jakautuminen keinotekoiseen järjestelyyn vedoten voivat kuitenkin käytännössä tarpeettomasti vaikeuttaa sijoittautumisvapauden käyttämistä kotipaikan siirron ja rajatylittävän jakautumisen kautta. Suomen tulisi direktiiviehdotusta koskevissa neuvotteluissa pyrkiä siihen, että rajatylittävien järjestelyjen toteuttamisen edellytykset määriteltäisiin mahdollisimman tarkkarajaisesti ja että ne olisivat oikeasuhtaisia sääntelyn tavoitteeseen nähden eivätkä tarpeettomasti rajoittaisi sijoittautumisvapauden käyttöä. Yritysjärjestelyjen käytännön toteuttaminen huomioon ottaen neuvotteluissa tulisi myös varmistaa, etteivät menettelyiden eri vaiheisiin liittyvät määräajat yhteenlaskettuna johda tarpeettoman pitkäkestoiseen menettelyyn. Vertailukohtana voidaan pitää nykyistä rajatylittäviä sulautumisia ja jakautumisia koskevaa sääntelyä ja sijoittautumisvapauden käyttöä koskevaa EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

Valtioneuvosto kannattaa osakkaiden ja velkojen suojan sekä henkilöstön tiedottamisen, kuulemisen ja yhtiön hallintoon osallistumisen järjestämistä lähtökohtaisesti samalla tavalla ottaen huomioon olemassa oleva EU-sääntely ja yritysjärjestelyn mahdolliset erityispiirteet. Yhtiön eri sidosryhmien oikeussuojan arvioinnissa ja kehittämisessä on otettava huomioon myös muut kuin nyt käsillä olevan direktiiviehdotuksen yhtiöoikeudelliset keinot ja pyrittävä välttämään tarpeettomia päällekkäisiä ja ristiriitaisia vaatimuksia. Valtioneuvosto kannattaa rajat ylittävän sähköisen asioinnin ja tietojenvaihdon edistämistä ja kiinnittää huomiota siihen, että jäsenvaltioiden viranomaisten tietojenvaihtoa parantamalla voidaan yhtiöiden toiminnan helpottamisen lisäksi myös tehostaa tarvittavien valvontatoimien toteuttamista.

Ehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen ja ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotetun sääntelyn tavoitteet. Ehdotetun direktiivin tavoitteena on sujuvoittaa ja tehostaa rajatylittäviä yritysjärjestelyitä. Talousvaliokunta suhtautuu lähtökohtaisen myönteisesti toimiin, joil-

Valiokunnan lausunto TaVL 43/2018 vp

la tehostetaan yritysten sijoittautumisvapauden helpottamista. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin esitetty arvioita, joiden mukaan ehdotuksen toteutuessa esitetyn kaltaisena sääntely voisi tosiasiallisesti monimutkaistaa ja hankaloittaa yritysjärjestelyjä nykytilaan verrattuna.

Viranomaisen uudet valtuudet. Ehdotuksessa viranomaisille on määritelty laaja ja avoin toimivalta tutkia yrityksen kotipaikan siirron ja rajatylittävän jakautumisen olosuhteita ja kieltää mainitut järjestelyt niiden keinotekoisuuteen vedoten. Tämä olisi olennainen muutos nykyiseen yritysten toimintaympäristöön. Oikeustila voisi muodostua hankalasti ennakoitavaksi erityisesti sen johdosta, että säännöksen mukaan viranomainen voisi kieltää siirron ”tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella” ilman, että näitä arviointikriteereitä olisi säännöksessä tarkemmin avattu. Talousvaliokunta katsoo, että yleisellä tasolla annettavat valtuudet heikentävät ennustettavuutta ja erittäin todennäköisesti tulisivat myös eriyttämään käytäntöjä jäsenvaltioissa. Ehdotuksen mukaan siirtoa suunnittelevan yrityksen tulisi lisäksi toimittaa toimivaltaiselle viranomaiselle riippumattoman asiantuntijan lausunto järjestelyn arvioinnista. Ei ole kuitenkaan täysin selvää, missä määrin tässä tarkoitettu asiantuntijalausunto sitoisi viranomaista.

Muita huomioita. Muut direktiivin ehdotukset vastaavat pääpiirteissään kansallisen osakeyhtiölakimme mukaista rajat ylittävää sulautumista ja jakautumista. Yksittäisten säännösten osalta ehdotus kuitenkin poikkeaa siitä tai on sillä tavoin epäselvä, että ehdotetun sääntelyn yhteensovittaminen kansallisiin normeihimme ei olisi täysin ongelmaton. Hankaluuksia voi aiheuttaa esimerkiksi ehdotukset henkilöstön osallistumisen ja informoimisen osalta. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että näiden osalta tarkasteltaisiin jo voimassa olevan sääntelyn soveltamismahdollisuuksia ennen uutta, osin päällekkäiseksi muodostuvaa ja jopa ristiriitaista sääntelyä.

Talousvaliokunta korostaa, että vaikka ehdotuksen tavoitteet ovat laajalti kannatettavissa, nyt ehdotettu toteuttamistapa näiden päämäärien saavuttamiseksi ei vaikuta kokonaisuutena arvioiden tarkoituksenmukaiselta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 28.9.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo liik
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk

Valiokunnan lausunto TaVL 43/2018 vp

jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller